

Skupna čezmejna turistična destinacija za ohranjanje, varstvo in promocijo dediščine mitske krajine prostora
Zajednička prekogranična turistička destinacija za očuvanje, zaštitu i promicanje baštine mitskog prostora

SKULPTURA 1 - Vrata u Perunov svijet

Prolazeći kroz ova vrata ulazite u Perunov svijet! Prema usmenoj predaji, u nebeskoj palači žive bog Perun, njegova supruga božica Mokoš i djeca u simbolima Mjeseca, Sunca i zvijezda. Na bogato ukrašenim nebeskim vratima stoji Gospodarica Mokoš te ih otvara i zatvara. Vrata su to u veliki nebeski dvor, od kojih silazni put vodi k donjim, dolinskim vratima drugog svijeta - podzemlja. Vladar nebeskog dvora je bog Perun, a podzemljem vlada njegov neprijatelj Veles.

Gospodarica Mokoš i nebeska vrata smještena su uz vodu koja se tradicionalno doživljava kao granica između svijeta živih i mrtvih. U ulozi Gospodarice, Mokoš pušta kroz vrata ili uskraćuje put. Puštanjem i uskraćivanjem Mokoš određuje čovjekov životni put, život i smrt! Kao božica sudbine, Mokoš je u predajama prikazana kako prede niti, a konac koji nastaje pređenjem daje čovjeku život i smrt.

U proljeće, Mokoš uzima ključ i otvara vrata na mjestu gdje se održava sveta svadba između božanskih blizanaca, Perunovog i Mokošinog sina Jarila i kćeri Mare, koji ovim činom svake godine zemlji vraćaju plodnost. Uloga je to Mokoši kao Majke, mati vlažne zemlje i žarkog sunca, ženskog božanstva koje je utjelovljenje majke prirode i njezine plodnosti. Usmene predaje naglašavaju njezine seksualne osobine - ona je ljubavnica oba božanstva, Peruna i Velesa, te zaštitnica porodništva.

Kao Majka, Mokoš se u krajoliku pojavljuje u liku Babe ili u liku kršćanske Majke Božje. Može se prepoznati u obližnjem Babinom grobu na vrhovima Učke, u Svetištu Blažene Djevice Marije na Trsatu i na rtu Volosko. U Istri, na Kvarneru i slovenskom Krasu, koji uključuje MITSKI PARK u Rodiku, Baba se javlja u istoimenim blatnim, mokrim kamenim monolitima. Tim monolitima odrasli su nekoć plašili djecu i tražili od njih da poljube Babu svaki put kad bi prolazili pokraj nje.

SKULPTURA 2 - Mlinski kamen

Podrijetlo imena boga Peruna potječe od indoeuropskog korijena per-, što je izvorno značilo udarati, dok je kod Slavena prešlo u riječ grom. Materijalni izraz prisutnosti Perunove moći tadašnjem čovjeku bio je mlin. Prema raznim usmenim predajama, nebeski bog Perun bi, udarajući mlinskim kamenjem, stvarao gromove i

Skupna čezmejna turistična destinacija za ohranjanje, varstvo in promocijo dediščine mitske krajine prostora
Zajednička prekogranična turistička destinacija za očuvanje, zaštitu i promicanje baštine mitskog prostora

munje, kojima je tjerao i ubijao svog neprijatelja Velesa. Priča o božanskom sukobu Peruna i Velesa priča je nastanku kaosa te ponovnom obnavljanju reda. Stari Slaveni su na taj način objašnjavali prirodne pojave, smjene godišnjih doba te brojne druge pojave. Vrhunac božanskog sukoba je kada Veles u obličju zmije izranja iz podzemlja i penje se svetim stablom ili gorom u gromovnikov svijet, tamo gdje nije njegovo mjesto! Time ruši prirodnu ravnotežu, prisvaja i zatvara izvore vode te uzrokuje veliku sušu. Ravnoteža potrebna za plodnost svijeta obnavlja se kada Perun munjama i gromovima svlada Velesa i potjera ga natrag u podzemlje. Sličan motiv kozmičkog sukoba nalazimo već u tisućljećima starijim vedskim tekstovima iz Indije.

Slavenskog gromovnika često nalazimo u slavenskom svijetu u nazivima gora – Perun, ili u drugim nazivima koji ukazuju na povezanost s vatrom, grmljavinom, kresanjem iskri iz kamena i sl. Iako postoje i druga brda naziva Perun, ovo koje se nalazi iznad Trebišća nije povezano samo s grmljavinom već je dio mitskog krajolika koji uključuje svetište na vrhu brda, vodu koja se spušta u obliku potoka i mlin kao mjesto grmljavine u samom srcu danas napuštenog sela Trebišća.

SKULPTURA 3 - Zrno raži i zobi

Borba bogova Peruna i Velesa nije jednoznačna borba između dobra i zla. Čovjeku stiže dobro i zlo, kako od nebeskog boga Peruna, tako i od boga Velesa. Za razliku od Peruna uz kojeg se također povezuju rat i oružje, Veles je zaštitnik seljaka, pastira i stoke, darovatelj blagostanja i žitnog bogatstva. Boga Velesa simboliziraju zrna žita pa ga narod u svojim obredima naziva »žitnim djedom«.

Najstariji spomen Peruna i Velesa potječe iz Kijevske Rusije iz 10. stoljeća, kada su se poganski Rusi i kršćanski Bizantinci u mirovnim ugovorima zaklinjali jedni drugima na svoje bogove, Peruna i Velesa te kršćanskog Boga.

Mjesto boga Velesa u mitskom krajoliku Trebišća može se prepoznati u stijeni Voloski Kuk na izvoru potoka ispod brda Perun i u špilji Potuklica. Prema usmenim predajama, u špilji Potuklica nekoć se nalazilo mjesto okupljanja "natprirodnih" sila, odakle je vrag iznosio zlato kako bi se osušilo na suncu. Naime, Velesovo bogatstvo je i zlato, a u sporazumima Rusa s Bizantincima također se spominje da Veles može sve pozlatiti. U kasnijim kršćanskim tumačenjima Velesa su, zbog njegove povezanosti sa svijetom mrtvih, često smatrali zlim demonom,

Skupna čezmejna turistična destinacija za ohranjanje, varstvo in promocijo dediščine mitske krajine prostora
Zajednička prekogranična turistička destinacija za očuvanje, zaštitu i promicanje baštine mitskog prostora

zmajem ili vragom, dok slavenska mitologija nema takav crno-bijeli pogled na dobro i zlo jer sva božanstva mogu biti opasna, a istodobno i korisna.

SKULPTURA 4 - Žreceve stope

Stopala u kamenu simboliziraju žreca – staroslavenskog svećenika, koji stojeći ispod brda Perun prinosi "trebu" ili žrtvu. Žrtve bogovima se često spominju u povijesnim izvorima. U jednom od najstarijih pisanih izvora o precima južnih Slavena iz 6. stoljeća, bizantski povjesničar Prokopij iz Cezareje navodi da oni nisu vjerovali u sudbinu, nego u jednog boga, stvoritelja munje i gospodara svega. U teškim vremenima i situacijama kao što su smrt, bolest ili rat, Slaveni bi se zavjetovali da će, u slučaju dobrog ishoda, bogu prinijeti žrtvu (primjerice govedo ili neku drugu životinju) i tako dobiti iskupljenje.

Prema mišljenju istraživača slavenske mitologije, žrec je sa vrha Perunovog brda gledajući okolinu određivao gdje se u krajoliku svake godine odvija mitski boj među božanstvima, u kojemu Perun tjera Velesa te ponovno uspostavlja prirodnu ravnotežu.

SKULPTURA 5 - Žrtvenik

Ovaj kamen simbolizira žrtvenik na kojem bi se bogovima polagala žrtva ili staroslavenski „treba“. Jedan od pisanih povijesnih izvora iz 18. stoljeća, koji je najvjerojatnije bio prijepis starijeg rukopisa iz 17. stoljeća, navodi kako bi u hramu posvećenom bogu Velesu poganski svećenik ili žrec morao po cijenu vlastitog života održavati vječnu vatru i na njoj paliti žrtvene prinose, a iz načina na koji je žrtva gorjela moglo se proreći puno toga, čak i volja samih bogova. Kada bi prvi put nakon zime stoku izveli na pašnjak, žrec bi žrtvovao muško i žensko tele, dok bi divlje životinje bile žrtvovane tijekom godine. Pisani izvor navodi da su se u vrlo teškim vremenima prinobile čak i ljudske žrtve. Prema izgledu plamena u kojemu je gorjela žrtva, žrec kao svećenik upućen u razne natprirodne tajne bi tumačio i prenosio riječi samog boga Velesa.

S pisanim povijesnim izvorima treba biti oprezan jer poganske običaje i vjerovanja opisuju uglavnom samo vanjski promatrači, često kršćanski kroničari. Ipak, u kombinaciji s arheološkim, jezičnim, folklornim i povijesnim izvorima, njihova je vrijednost dragocjena za rekonstrukciju slavenske mitologije. Staza koja kroz Trebišća vodi do

Skupna čezmejna turistična destinacija za ohranjanje, varstvo in promocijo dediščine mitske krajine prostora
Zajednička prekogranična turistička destinacija za očuvanje, zaštitu i promicanje baštine mitskog prostora

Peruna također otkriva tek jednu od znanstvenih rekonstrukcija (pra-) slavenske mitologije. Izvorne mitove ne poznajemo jer u Europi nije sačuvan niti jedan izvorni mit kao sveti ritualni tekst. Istraživači slavenske mitologije ih pokušavaju rekonstruirati analizom mitske predaje u kojoj su do danas sačuvani samo njihovi fragmenti.